

Horváth János ny. mk. ezredes:

TISZTI ALAPKÉPZÉS KÜLFÖLDÖN

Egy csaknem elfeledett képzési forma

ÖSSZEFOGLALÓ: A Magyar Néphadsereg története során több formában szervezte a tisztikar utánpótlását biztosító alapképzéseket, képzéseket. A középiskolákból felvett hallgatók tiszti alapképzése döntően a hazai katonai felsőoktatási intézményekben zajlott. Ez alól kivételt jelentett néhány évfolyam, amelyekre bár a középiskola elvégzése után iskolázták be a hallgatókat, mégis külföldi, elsősorban szovjet katonai felsőoktatási intézményekben valósították meg a tiszti alapképzésüket. Ez a képzési mód a rendszerváltást követően értelemszerűen megszűnt, és talán méltatlanul feledésbe is merült. Erről a képzésről, az abban résztvevőkről emlékezik meg ez az írás egyetlen oktatási intézmény egyetlen évfolyama sorsának bemutatásával, a szerző személyes visszaemlékezése, tapasztalatai alapján.

KULCSSZAVAK: katonai felsőoktatás, honvédtisztképzés, honvédtisztképzés külföldön, Karikás Frigyes Katonai Kollégium, katonai repülőmérnök-képzés, Zrínyi Miklós Katonai Akadémia, Nemzeti Közzolgálati Egyetem

Egykori évfolyamtársaimmal közvetlen, családi és mégis ünnepélyessé tett formában emlékeztünk meg arról, hogy negyven évvel ezelőtt végeztünk a moszkvai Zsukovszkij Katonai Repülőmérnöki Akadémián, és avattak bennünket tisztté azt követően. Ez önmagában természetesen nem indokol semmilyen írásos megjelenést, és nem is az összejövetel bemutatásával szándékozom untatni azokat, akik megtisztelnek írásom elolvasásával.

Az, amiről szeretném megosztani gondolataimat, nem más, mint a honvédtiszti utánpótlás biztosításának egy mára már szinte elfeledett, valamikor még az előző rendszerben létezett, különleges formája. Nevezetesen a *külföldi katonai akadémiákon végrehajtott tiszti alapképzés*. Egy ilyen rövid írás persze nem léphet fel a teljesség igényével, ezért ezen dolgozat keretei között a nagy egészről csak a mi évfolyamunk – részben általánosítható, ám inkább különleges – példáján keresztül szeretnék tudatosan személyes és nem tudományos hangvételben visszaemlékezni, egy kicsit minden sorstársunkra is gondolva e közben.

TÖRTÉNETI BEVEZETÉS

Elöljáróban, mintegy történeti bevezetésként annyit, hogy – mint az közismert – a tiszti alapképzés főiskolai szintre emelésével 1967-től minőségi változás állt be a mindenkori tiszti utánpótlás biztosításában minden olyan szolgálati beosztás (munkakör) tekintetében, amelyet főiskolai végzettséghez kötöttek az aktuális állománytáblák. Ezen képzéseket folyamatosan növekvő hatékonysággal és egyre javuló minőségben végezte az akkor létezett három katonai főiskola: a Kossuth Lajos Katonai Főiskola (Szentendre); a Zalka Máté (később Bolyai János) Katonai Műszaki Főiskola (Budapest); valamint a Kilián György Repülő Műszaki (később Szolnoki Repülőtiszt) Főiskola (Szolnok).

A tisztí pályán való továbbhaladáshoz szükséges akadémiai (egyetemi szintű) tisztképzés pedig döntően a Zrínyi Miklós Katonai Akadémián folyt, ahova a beiskolázást – megfelelő csapatgyakorlat megszerzését követően – a haderő szükségleteihez igazítva biztosította a mindenkori HM Személyügyi Főcsoportfőnöksége. A még magasabb katonai végzettséget biztosító, vezérkari szintű képzést pedig, döntően, a Szovjetunió Fegyveres Erőinek Vezérkari Akadémiáján szervezték.

Létezett (és ma is létezik) azonban egy sor olyan, állománytáblákban rendszeresített beosztás, amelynek betöltéséhez akadémiai (egyetemi) képzettség, végzettség volt az előírás, ám ezen végzettség megszerzéséhez Magyarországon nem voltak meg a feltételek, így külföldön, elsősorban a Szovjetunióban (később Lengyelországban, Csehszlovákiában) történt a felkészítés államközi egyezmények alapján. Minthogy ezekre a katonai akadémiákra alapvetően ugyancsak a katonai főiskolák elvégzését és csapatgyakorlat megszerzését követően nyílt mód, így oda fiatal tiszték közül választottak jelentkezőket, és a Zrínyi Miklós Katonai Akadémia állományába helyezve, az idegen nyelvi előkészítő tanfolyam befejezése után vezényelték őket az adott külföldi katonai akadémiákra a szükséges, magasabb szintű képzettség megszerzése érdekében. *Ők tehát hivatásos tiszték voltak, és formálisan a Zrínyi Miklós Katonai Akadémia állományába tartoztak, „alma materüknek” a Zrínyit (is) tekinthették.*

VÁLTOZÁS A KÜLFÖLDI KÉPZÉSBEN

Valamikor a hatvanas évek végén – feltehetően bizonyos szakmák utánpótlási problémáinak gyorsabb megoldása érdekében, vagy anyagi megfontolásokból (a hallgatói állomány juttatásai jóval kisebb mértékben terhelték a tárca költségvetését, mint a hivatásos tiszték járandóságai), vagy más, előttem ismeretlen okokból – felmerült egy gondolat a katonai felső vezetés köreiben. Mi lenne, ha (kivételesen?) nemcsak a fiatal tiszték közül iskoláznánk be a külföldi (egyetemi szintű) katonai akadémiákra hallgatókat, hanem közvetlenül az érettségi után a katonai főiskolákra jelentkezett, leginkább rátermettnek ítélt fiatalokból is?

Ebben persze meghatározott kockázatok is rejlettek rövid és hosszú távon is, mindenesetre a gondolatot tett követte. Az a katonai szervezet pedig, amelynek állományába ezeket a hallgatókat rendelték, az MN Karikás Frigyes Katonai Kollégium lett, ahol megvolt a szükséges tapasztalat, részben a fiatal középiskolások kezelése terén. Itt helyezték el ugyanis a vidéki helyőrségekben szolgáló tisztí, tiszthelyettesi családok Budapesten tanuló középiskolások gyermekeit. Részben pedig ez az intézmény volt az állományilletékes szervezet azon civil hallgatók és tiszték tekintetében is, akik honvédségi ösztöndíjjal magyar polgári felsőoktatási intézményekben folytatták tanulmányaikat nappali képzési formában.

EGY ÉVFOLYAM A SOK KÖZÜL

Ennyi történelmi bevezetés után térjünk rá a mi évfolyamunk sorsára. 1971-ben felvételiztünk a katonai főiskolára, az akkori rendnek megfelelően a Zalka Máté Katonai Műszaki Főiskolán szervezett háromnapos felvételi eljárás során történő részvétel keretében. Annak rendje és módja szerint lezajlottak a felvételi vizsgák és felmérések. Ki-ki hazautazott, reménykedve a sikeres felvételiben, és várva az erről szóló értesítésre. Váratlanul azonban, jóval a jelzett időpont előtt egy újabb felvételin való megjelenésre szóló értesítés érkezett. Mint utóbb kiderült, fogalma sem volt senkinek arról, hogy ennek mi az oka. Ennek ellenére, természetesen, minden érintett megjelent az adott helyen és időben a Zalka Máté Katonai Műszaki Főiskolán. Ott lefolytatták az újabb eljárást. Meglepetésünkre orosz nyelvi előképzettségünkre

A Zsukovszkij Katonai Repülőmérnöki Akadémia 1977-ben végzett magyar és kubai hallgatói a szovjet évfolyamparancsnokkal

voltak kíváncsiak. Röviddel a felvételi beszélgetést követően a bizottság ismertette a döntést. A hagyományos és az aznapi felvételin nyújtott teljesítményünk alapján lehetőséget kapunk, hogy a megfelelő katonai alapkiképzést követően a Szovjetunió meghatározott katonai felsőoktatási intézményeiben folytassuk a tanulmányainkat. Ezek a tanulmányok a magyar főiskolai négy év helyett hat, illetve (katonaorvosok esetében) hét évig tartanak ugyan, de egyetemi végzettséget biztosítanak, ha sikeresen befejezzük.

Mindannyian megszeppenve, de örömmel fogadtuk a közlést, és vártuk a bevonulásra szóló értesítést, ami júliusban meg is érkezett, és a bevonulás napjától kezdve a Karikás Frigyes Katonai Kollégium hallgatói állományába tartozó katonaszemélyekké váltunk. *Ezt azért lényeges rögzíteni, mert így vált elvileg a mi „alma materünké” a Karikás Frigyes Katonai Kollégium és annak mindenkori jogutóda (is).* Ekkor még nem tudtuk, de megismerkedve a kollégium tevékenységével, világossá vált, hogy nem a mi évfolyamunk az első ebben a képzési formában, hanem vannak már kinn tanuló hallgatói csoportok a különböző katonai akadémiákon, és tervezik az akadémiák körének további bővítését is. Vagyis úgy gondoltuk, hogy egy folyamatosan működő képzési rendszerbe kerülve folytatjuk majd tanulmányainkat. Ez igaz is volt több katonai akadémia tekintetében, de a miénk esetében mi voltunk az elsők, és mi lettünk máig az egyetlenek is.

A BEVONULÁSTÓL AZ ALAPKIKÉPZÉS KEZDETÉIG

1971. július 22-én tehát bevonultunk a Karikás Frigyes Katonai Kollégium Mènesi úti épületébe, ahol ért bennünket néhány meglepetés. Először is a „névsorolvasáskor” többen meglepetéssel tapasztaltuk, hogy pl. a felvételi értesítés szerint ugyan Kijevbe készültünk tanulni, ám helyette a moszkvai csoportba soroltak bennünket. Rövid tájékozódás után megtudtuk, hogy a Magyar Néphadsereg érdekei alapján kerültünk át, illetve be egyik vagy másik csoportba, intézménybe. Ezek után persze többekben felmerült egy sor kérdés. Sokan, elsősorban a szakmai előképzettséggel érkezettek, riadtan érdeklődtek arról, hogy a képzési szak legalább megmarad-e az „új” intézményben, hiszen egy gépész végzettségű nem szívesen vett volna részt villamosmérnöki képzésben, és fordítva. Miután mindenkit megnyugtattak, hogy ilyen jellegű változások nincsenek, tudomásul vettük az új helyzetet.

Ekkor vált véglegessé, hogy csoportunk 11 főből áll majd. Ebből a 11 főből (elvben és reményeink szerint) négyen gépészmérnöki szakon, heten pedig különböző villamosmérnöki szakokon végzik majd egyetemi tanulmányaikat. Ez tulajdonképpen meg is felelt mindenkinek, hiszen a négy gépészmérnökjelölt jó nevű gépésztechnikumból jött, vagyis nekik ez így tökéletes volt. A többiek pedig, az egy villamos szakirányú középiskolából érkezettnek nem számítva, előképzettségüket tekintve „semlegesek” voltak. Négyen gimnáziumban, két fő pedig közgazdasági szakközépiskolában tanult, tehát nekik csaknem mindegy volt a leendő képzési irány.

Abban az évben egy csoportot a moszkvai Zsukovszkij Katonai Repülőmérnöki Akadémiára, egyet a leningrádi Kirov Katonaorvosi Akadémiára, egyet a kijevei (egyetemi jogállású) Rádiótechnikai-mérnöki Katonai Főiskolára, egyet pedig a leningrádi Híradó Akadémiára iskoláztak be. Ez utóbbi csoport egy év elteltével átkerült Uljanovszkba az ottani (később kiderült, hogy főiskolai rangú) Híradó Tisztiskolára, így az ő további pályafutásuk eltért az akkor felvett többi hallgatóétól, hiszen nekik később a magyar katonai főiskolán végzettekkel megegyezően kellett megszerezniük az akadémiai (egyetemi) végzettséget. Igaz, anyanyelvi szinten megtanultak oroszul, de azt hiszem, sokan közülük az egyetemi oklevelet választották volna inkább. Ezt az intézményváltást a két minisztérium közötti kommunikációs gondok okozták, ahogyan azt is, hogy – mint korábban jeleztem és később látni fogjuk – a mi beiskolázásunk körül is voltak anomáliák.

A másik meglepetés elsősorban azokat érte, akik nem voltak kollégisták középiskolás korukban és katona rokonuk, ismerősük sem volt. Az első feladatunk ugyanis a körletberendezés volt. Úgy, ahogy bevonultunk, civil ruhában takarítottunk, szőnyeget poroltunk, ágyakat, matracokat hordtunk stb. Közben persze kiscsoportonként megkezdődött a legalapvetőbb felszerelésekkel, ruházattal történő ellátásunk is. Így aztán, akinek nem voltak extrém ruházati vagy cipőméretei, azok úgy-ahogy „kinéztek” estére, és a körletekben is volt hova álomra hajtani a fejünket. Az elalváshoz nem kellett altatódal...

AZ ALAPKIKÉPZÉSRŐL

Másnap elkezdődött az alapkiképzés, amelynek első szakaszát a Mènesi úti épületben és annak udvarán hajtottuk végre. Részben azért, mert felszerelésünk, illetve annak hiányosságai még nem biztosítottak volna egy tábori körülmények közötti kiképzést. Másrészt pedig azért, mert leendő kiképzőtáborunkban, Izbégen, még folyt az akkor harmadévet befejezett hazai honvédségi ösztöndíjas civil hallgatók hasonló kiképzése. Mások mellett közöttük volt (mint utóbb megtudtam) az azóta már sajnos elhunyt Fehér József, majdani közigazgatási

államtitkár, illetve Svéd László, aki a későbbiekben orvos vezérőrnagyként az MN egészségügyi csoportfőnöke lett (ma nyugállományú altábornagy).

Az alapkiképzést a kollégium tiszti tanári állománya szervezésében, vezetésével, a hazai egyetemeken ösztöndíjas képzésben részt vevő tisztek bevonásával és a Kossuth Lajos Katonai Főiskola másodéves lövészhallgatóinak rajparancsnoklásával folytattuk, illetve fejeztük be az izbégi kiképzőtáborban. A mi hallgatói évfolyamunkért Kővári László őrnagy volt felelős; általa tartottuk a kapcsolatot hat éven át az itthoni „alma materünkkel”.

A kiképzés a szokásosnál jóval keményebb volt, hiszen alig hat hét alatt igyekeztek velünk végrehajtatni a három hónapos alapkiképzés lehető legteljesebb programját. Ez bizony sokakat nagyon megviselt. Még azok is nehezen teljesítették a hajnaltól estig tartó kiképzési feladatokat, akik előtte sportoltak. Hát még azok, akik életükben először töltöttek egy-két napnál többet távol otthonuktól és az iskolai testnevelésen kívül más fizikai terhelést nem ismertek. Az sem könnyítette meg a helyzetünket, hogy rajparancsnokaink, mint fentebb már említettem, másodéves kossuthos parancsnoki szakos, többségükben lövész, hallgatók voltak. Ők a kötelező rajparancsnoki csapatgyakorlatukat töltötték ebben a formában: hol bennünket képeztek, hol pedig a még nem is olyan távoli múltban általuk is elszenvedett hasonló sérelmeket bosszulták meg rajtunk. Az sem használt eleinte a közöttünk lévő viszonyoknak, hogy ők úgy gondolták: mi privilegizált társaság vagyunk, kihagyjuk a főiskolai képzési lépcsőfokot, vagyis „beelőzzük” őket. Ezért nem is lehet őket kárhóztatni, de nem mi tehattünk róla, hogy ez így alakult. Hacsak annyiban nem, hogy a mi tizenegy fős csoportunkból négyen színjelesre érettségiztek, de 4,31-nél rosszabb érettségi eredménye egyikünknek sem volt, és a felvételi vizsgákon is jelentősen átlag felett teljesítettünk. Enyiben valóban „hibásak” voltunk.

Izbégen ismerkedtünk meg Bauda Sándor főhadnaggal, azzal a repülőtisztrel, aki akkor már kint tanult az akadémián, és a későbbiek során, végzéséig a mi csoportunk tiszt-parancsnoki feladatait látta el. A rövid találkozó lényegét az adta, hogy ekkor kaptuk az első valódi, közvetlen információkat leendő „alma materünkről”, az ottani körülményekről, feladatokról tanulmányi és általános követelményekről stb. Az akkori rend szerint, ha volt tiszt-hallgató az adott akadémián, akkor közülük egyet kijelöltek a hallgatói állományú csoportok parancsnokává. Ennek inkább szimbolikus jelentősége volt, hiszen a rendszeres „eligazítások” kivételével gyakorlatilag nem is láttuk őt, sem pedig ő minket, egyszerűen azért, mert már a második félévtől kezdődően egyre nagyobb mértékben elkülönült a szakok képzése térben és időben egyaránt. Ráadásul mi nőtlenzállón kaptunk elhelyezést, ő pedig a családosok részére fenntartott, az akadémiától igen távol lévő lakásban lakott családjával. Nagyon jó viszony alakult ki közöttünk: mi nem okoztunk neki semmilyen kellemetlenséget, ő pedig nem „parancsnokoskodott” felettünk fölöslegesen. A csoport, kicsit előreszaladva az időben, sokkal inkább a hallgatói csoportparancsnok napi ügyeket intéző jelenléte mellett, autonóm alegységként működött az akadémiai évek alatt, különösen a harmadik évfolyamtól kezdve. Ekkortól ugyanis már csak a magyar nemzeti csoport-, fakultás-, illetve akadémiai szintű rendezvényeken, valamint a minket, tizenegyünket végig nagy egységben tartó, „saját” baráti összejöveteleken (születésnap, karácsony stb.), sportfoglalkozásokon, majd a tanulmányaink vége felé tartott esküvők, eljegyzések alkalmával láttuk egymást teljes létszámban.

Az alapkiképzésről, pontosabban annak helyszínéről, az izbégi táborról és a körülményekről érdemes még röviden szót ejteni. A tábor a megszűnés előtti utolsó napjait „élte”. (Röviddel a mi kiképzésünk befejeztével állítólag emberi tartózkodásra alkalmatlannak nyilvánították abban a formában, amelyben akkor létezett.) Mindenesetre az tény, hogy a mintegy századnyi létszámú állomány egy szakaszát kisebb téglalapú területen, a többit pedig

földbe mélyesztett barakkban, emeletes ágyakon helyezték el. A barakkban, ha kint 35 fok volt, akkor délutánra bőven negyven fok lett, este pedig csaknem ugyanolyan ütemben hűlt le, mint ahogy felmelegedett, vagyis hajnalban két pokróc alatt is vacogtunk. Szellőzés csak a nyitott bejárati ajtón volt. Szóval egy klasszikus raktárépületet kell elképzelni. Tisztálkodásra egy olyan, részben szintén földbe süllyesztett helyiség állt rendelkezésre, ahol egy kazán szolgáltatta a meleg vizet, egyvezetékes rendszeren, tehát amíg felmelegedett benne a víz, addig csak hideg víz volt, ha felmelegedett, akkor meg csak forró. A két állapot közötti rövid időszakban volt úgymond normális melegvíz-ellátás. Ám, mivel a kb. húsz főre méretezett, kétoldalas mosdóvályú több helyen lyukas volt, mire az első váltás megmosakodott, megtelt a helyiség alja vízzel, ezért eleve csak a lerakott téglákon lépegetve volt érdemes közlekedni benne. Szerencsére volt egy patak a tábor alsó részén, ahol – a vízhőmérséklettől eltekintve – lehetett normálisan is tisztálkodni. A latrináról, annak mennyiségi és minőségi korlátairól inkább nem értekezem bővebben. Ha ehhez hozzávesszük, hogy 1971 nyara milyen rettenetesen meleg volt, akkor úgy nagyjából fogalmat lehet alkotni az egész kiképzés körülményeiről. Ha az volt a hely kiválasztásának a célja, hogy aki ezt kibírja és nem kéri a leszerelését, az megérdemli a bizalmat, akkor jól választottak. Más esetben azért ez nem volt igazán emberbaráti döntés. Mindazonáltal egyetlen leszerelési kérelmet sem adtak be a kiképzés résztvevői. Azt azonban mindezek ellenére pozitívként lehet elmondani, hogy a szó valódi értelmében megismertük egymást a hosszú, külföldön együtt töltendő évek előtt, amelyek során legtöbbször csak magunkra és egymásra utaltan kellett élnünk.

AZ ALAPKIKÉPZÉS BEFEJEZÉSÉTŐL AZ ELŐKÉSZÍTŐ TANFOLYAMIG

Az alapkiképzést befejezve, emlékeim szerint augusztus 20-án, a Ménesi úti épületben ünnepélyes körülmények között letettük a katonai esküt, megkaptuk a komplett egyenruházati ellátmányunkat, elvégeztük a kiutazáshoz szükséges formaságokat, és három nap szabadságot követően, augusztus 25-én, vonattal kiutaztunk leendő tanulmányaink helyszínére.

Moszkvai kiérkezésünkkor orosz évfolyamparancsnokunk, egy (mint később kiderült) nagyszerű mérnök ezredes, Viktor Ivanovics Kosztyenko fogadott bennünket a pályaudvaron, és busszal bevitt, bekísért bennünket a nőtleniszti szállóba, ahol háromágyas, fürdőszobás szobákban helyeztek el minket. Az épület szinte új volt. Az akkor ott élő felsőbb évfolyamos magyar tisztek elmondták, mekkora szerencsénk van, hogy mi már ott kaptunk szállást. Igazuk volt. Szavunk nem lehetett. Még az ágyunk is normális kanapé volt, nem vaságy, mint a szovjet tiszteknek a felsőbb emeleteken. Hihetetlenül gyors beszédű évfolyamparancsnokunk elmondta, mi a másnap program. Mi nagy nehézségek árán megértettük. Csak remélni tudtuk, hogy azt értettük, amit a parancsnokunk mondott. Azért a teljesség kedvéért hozzá kell tennem, hogy szerencsénkre egyik társunk orosz szakos gimnáziumban végzett, így ő szinte mindent megértett, de beszélni nem nagyon tudott. Voltak viszont olyanok, akik nem sokat értettek, viszont amit akartak, azt így-úgy, de oroszok számára is érthetően képesek voltak elmagyarázni. Nos, így indult az életünk.

Még aznap, a nőtleniszállón lakó néhány magyar tiszt – akik abszolút sorstársként, nagy jóindulattal fogadtak bennünket, és azonnal feljogosítottak a tegeződésre – sok mindent elmagyarázott, amiről egyébként nem tudtunk volna. És nem csak a helyi dolgokról. Tőlük tudtuk meg, hogy velünk párhuzamosan, az otthoni nyelvi előkészítő tanfolyamot befejezve, rövidesen kiérkezik egy négyfős tisztí csoport is, akik ugyancsak megkezdik tanulmányukat az első évfolyamon, de ők már az új, négyéves képzési formában. Új információ volt az is, hogy mi leszünk az akadémián az utolsó öt éves program szerint tanuló csoport, mert

minket leszámítva, már csak egy, akkor másodéves bolgár, ugyancsak hallgatói csoport tanult ebben a formában. Megtudtuk, hogy a nőtlenszállón keletnémet, vietnami, észak-koreai, mongol, bolgár és kubai tisztek, valamint hallgatók vannak elszállásolva. A bolgárok ekkor még mindannyian hallgatók voltak, de egy év múlva előléptették őket hadnagyokká, és tisztként fejezték be az akadémiát. A kubaiak rendfokozata ekkor még nem volt ismert, mert nem viseltek rendfokozati jelzést. Egy idő után kiderült, hogy többségük hallgató, illetve tiszthelyettes volt, néhányan pedig tisztek. (Később volt módunk találkozni lengyel, csehszlovák, sőt ritkaságszámba menően román és jugoszláv tisztekkel is, akik nem teljes képzésre, hanem mérnöki továbbképzésre érkeztek néhány hónapra az akadémiára.) Azt is elmondták, hogy a most kiérkezőkön kívül egy másod- és egy ötödéves magyar csoport tanult az akadémián. Továbbá, hogy a magyar nemzeti csoport parancsnoka abban az időpontban Magyarországon tartózkodott mérnöki csapatgyakorlaton, és ki az őt helyettesítő tiszt. Ezek az információk általában is fontosak, de még inkább jelentősek lettek másnap, amikor először léptük át az akadémia küszöbét.

A következő napon elintéztük a formásokat (fényképezkedés, belépő kiállítása stb.), megkaptuk a félév programját, tanrendjét, füzeteket, írószerszámokat, a „tishti” vonalzó stb. és a tanévnyitó helyére, valamint időpontjára vonatkozó információkat. Megismerkedtünk a külföldi fakultás helyével, felépítésével és a legfontosabb alapszabályokkal. Ekkor derültek ki azok a beiskolázásunkat, pontosabban annak szakok szerinti elosztását érintő anomáliák, amelyekre fentebb már utaltam.

Történt ugyanis, hogy az oroszok szerint Magyarországról az a kérés érkezett, hogy valamennyi kiérkeztetett (4 fő tisztet és 11 fő hallgatót) képezzék repülőmérnökké. Csakhogy az akadémia négy szakon, sárkányhajtómű-mérnök (gépészmérnök), fedélzeti fegyver- és rakétamérnök (erősáramú villamosmérnök), fedélzeti elektromos berendezések és rendszerek mérnök (erősáramú villamosmérnök), valamint fedélzeti rádió- és lokátormérnök (gyengeáramú villamosmérnök) képezett repülőmérnököt. Különös volt ez a pontatlanság, hiszen akkor már több mint húsz éve folyt magyar tisztek repülőmérnöki képzése ugyanezen az akadémián, de hasonló eset sosem történt. Lehet, hogy nem is Magyarországról érkezett pontatlan információ? Nem tudván eldönteni a kérdést, annak tisztázásáig valamennyiünket beiskoláztak sárkányhajtómű szakra.

Ez azonnali gondot a kiérkeztetett tiszt csoportnak okozott, mert közülük hárman villamos szakokon végezték a főiskolát otthon, azok egyetemi megfelelőire vették fel őket, és azt is szerették volna végezni. Nem lévén kinn a magyar csoport parancsnoka, az ő helyettesítését végző tiszt továbbította a problémát a hivatalos csatornán haza. Ugyanezt tették az orosz illetékesek is a magyar HM tekintetében, az ő csatornáikon. Ám az ilyen kérdések nem oldódnak meg gyorsan. Mit volt mi tenni, a négy tiszt beült a sárkányhajtómű szakos első évfolyamba, bízva abban, hogy rendeződik a sorsuk, nekik kedvező módon. A néhány hét múlva visszatérő nemzeti csoportparancsnokunk aktív közbenjárásával ez meg is történt a következő tanév kezdetére.

AZ ELŐKÉSZÍTŐ TANFOLYAM

Számunkra az első kint töltött évet eleve is nyelvi és szakmai előkészítő tanfolyam elvégzésére szánták, így a beiskolázási szak gondja minket csak idegesített, de nem okozott nekünk közvetlenül problémát. Az előkészítő tanfolyam Moszkvában történő elvégzésének lehetősége nagy előny volt számunkra, hiszen tökéletesen elsajátítottuk az orosz nyelvet az anyanyelvi környezetben, ráadásul szakmánk katonai-műszaki nyelvét is megtanították, egyszersmind

kiegyenlítették az előképzettségi különbségek (matematika, fizika stb.) egy részét is, ezzel jó, valamennyiünknek közel azonos alapot teremtettek a mérnökké képzéshez. Így 1972 szeptemberében tökéletesen felkészülten kezdhettük meg egyetemi tanulmányainkat.

Ráadásul az előkészítő év arra is jó volt, hogy tisztázódjanak a beiskolázási szakok tekintetében adódott félreértések. Végül mi az eredeti terveknek megfelelően négyen sárkányhajtómű, négyen fedélzeti rádió és lokátor, hárman pedig fedélzeti elektromos berendezések és rendszerek szakra lettünk beiskolázva. Mindhárom szakon kubaiakkal kerültünk egy csoportba, velük tanultuk végig az öt évet. Mivel ők is előkészítő tanfolyammal kezdtek, ami nekik a nyelvi képzés mellett egyúttal a rendkívül heterogén előképzetségük „szintre hozását” is segíteni volt hivatott, így az előkészítő tanfolyam alatt a nőtlentiszti szállón velük lakva, már jól ismertük egymást, az együttműködés teljesen zavartalan volt.

A tisztai csoport tagjainak is megoldódott a problémája. Elvégeztek ugyan egy évet a gépész szakon, de a következő tanévtől mindegyikük átkerült az eredetileg választott szakra. Így történhetett meg, hogy az együtt indult tisztai csoportból egy fő 1975-ben végzett, egy fő 1976-ban, míg két fő 1972 szeptemberében csatlakozott hozzánk, az ötéves programba, és 1977-ben velünk együtt fejezte be tanulmányait. Elmondhatjuk tehát, hogy a magyar beiskolázási igények maradéktalanul teljesültek, mindössze időben eltolva és némi képzési többletköltséget okozva azzal, hogy két tiszt négy év helyett hatévi tanulmányok után kapta meg diplomáját. Sose legyen nagyobb vesztesége a Magyar Honvédségnek.

AZ AKADÉMIAI KÉPZÉS

Megkezdtük hát az „igazi” akadémiai (egyetemi) képzést. Nagyon büszkék voltunk, hogy egy ilyen nagy hírű repülőmérnöki intézmény hallgatói lehettünk. Sokáig megilletődötten gondoltunk arra, hogy ott tanulhatunk, ahol Zsukovszkij akadémikus, a szovjet repülés atyja kutatott és tanított, ahol igazán neves repülőgép-tervezők (pl. Mikojan, Iljusin), illetve űrhajósok (Gagarin, Tyitov, Tyereskova stb.) végeztek. Ez a lelki többlet az általános tanulni akarásunkkal, lelkesedésünkkel együtt nagyon sikeressé tette a csoportunkat. Ebben az is benne volt, hogy meg akartuk mutatni, hogy mi, magyar hallgatók nem hozunk szégyent az egyenruhánkra. Pedig akkor még nem is tudtuk, hogy mi voltunk az első és – mint utóbb kiderült, maradtunk is – az egyetlen ilyen magyar (hallgatói) csoport a Zsukovszkij Katonai Repülőmérnöki Akadémián a Magyar Néphadsereg számára folyó mérnökképzés mintegy negyven éve alatt.

AZ AKADÉMIAI KÉPZÉS TARTALMÁRÓL

Az akadémia képzési céljai tökéletesen megfeleltek a magyar igényeknek, hiszen itthon is orosz repülőtechnikát üzemeltettünk. A képzési cél pedig az volt, hogy olyan mérnököket képezzenek, akik képesek szakterületüknek megfelelően a repülőeszközök előírászerű üzemben tartását megszervezni, irányítani, a repülőtechnika üzemképességét az előírt szinten tartani, elemezni az üzemképességi statisztikai mutatókat, javaslatokat tenni az üzemeltetési rendszerek korszerűsítésére az üzemeltetési mutatók elemzése alapján, irányítani az alárendeltségükbe tartozó műszaki állomány munkáját, részt venni a felkészítésükben, tudásuk fejlesztésében békében és háborús helyzetben egyaránt. Tehát egy nem annyira tervező-, mint inkább gyakorlatorientált, üzemben tartást szervezni, irányítani képes mérnökké történő képzés volt a cél.

Emellett figyelmet fordítottak arra is, hogy eléggé széles körű, alapos, fejleszthető elméleti tudást is nyújtsanak. Erre a képzési célra „fűzték fel” a teljes képzési rendszerüket, szigorúan figyelembe véve az adott szakterület gyakorlati igényeit. Ebből következett, hogy a szakok teljesen azonos képzési elemei (matematika egy része, fizika, társadalomtudományok és hadtudományi tárgyak) kisebb részt tettek ki, mint az eltérőek, így a szakokon a képzés gyorsan elkülönült egymástól. Még a matematika tartalma is szakok szerint eltérő volt. A gépész és villamos szakokon belül a fő tantárgyak persze megegyeztek bármely civil mérnökképzés tantárgyaival, így nem is okozott semmilyen gondot a diplomák honosítása a végzés után. A gépészek nagy szűrő tárgya ugyanúgy, mint civilben, a szilárdságtan, valamint az elméleti és műszaki mechanika volt. A villamosmérnöki szakokon a matematika és az elméleti villamosságtan volt az első időszak legkeményebb próbatétele. A gépészek a villamosmérnök-jelölteknel jelentősen többet kaptak az ábrázoló geometria mélységeiből (meg is szenvedtek emiatt), valamint a kémia is erősebb volt. A villamos szakok közötti eltérés szemléltetésére csak egy példát említek. A fedélzeti elektromos berendezések és rendszerek szakon tanulók a rádió és lokátor szakosoktól eltérően viszonylag jelentős óraszámban kaptak elméleti és műszaki mechanikát, valamint repülés- és aerodinamikát, minthogy a repülőgépek automatikus irányítórendszerei az ő profiljukba tartoztak. A rádiósok viszont nem kis erőfeszítések árán olyan matematikai apparátus birtokába kerültek, amely lehetővé tette a rádióhullámok sajátosságainak mérnöki szinten történő megismerését. A további szakosodás során aztán az összehasonlítás már a villamos szakok között is értelmét veszíti. Az intézmény oktatási feltételrendszere, laboratóriumi háttere kimagasló volt.

Eltérően a civil egyetemek gyakorlatától, itt bizony a legtöbb tantárgyban rendszeres számonkérés volt a szorgalmi időszakban is. Hol tárgykörzáró zárthelyi dolgozatok formájában, hol az előadások bevezető részében szóban, hol pedig a laboratóriumi gyakorlatok után készített jegyzőkönyvek szóbeli védeke során. Továbbá nálunk a szorgalmi időszak hosszú, a vizsgaidőszak pedig rövid volt, ami a kb. azonos számú vizsgát tekintve igencsak komoly nehézséget okozott nekünk civil társainkhoz képest a vizsgaidőszakokban.

Még egy dolgot szeretnék kiemelni: a gyakorlatorientáltságot. Minden képzési blokkhoz tartozott egy üzemi gyakorlat vagy csapatgyakorlat a repülőgépek, berendezések, rendszerek gyártásától kezdve, javításán át a gyakorlati üzemben tartásig. Ezeket gyárakban, üzemekben, tan- és harcrendben álló reptereken hajtottuk végre. Az összefoglaló mérnöki gyakorlatot pedig ki-ki egy magyar katonai repülőtéren végezte el.

Nagyon lényeges volt, hogy a képzés nem egy típusra koncentrált, hanem rendszerszemléletű volt. Ez lehetővé tette, hogy a szakmai tantárgyak elsajátítása során olyan típusok rendszereit is megtanítsák, amelyek akkor még nem álltak a magyar légierő hadrendjében. Sőt jó néhányuk rendszeresítésére soha nem is került sor. Ezzel mintegy a jövő technikájára is felkészítették bennünket, illetve megadták az alapokat, amelyekre építve önmagunk is képesekké váltunk a folyamatos fejlődésre.

HALLGATÓI CSOPORTUNK EREDMÉNYEIRŐL

A csoport kiemelkedően eredményesen folytatta a tanulmányait. Ennek oka részben a már említett büszkeség, tanulni akarás volt. Azonban sikereinkhez saját erőfeszítéseinken kívül sok egyéb is kellett. Így például meghatározó jelentőségű volt, hogy minket többségében még az egyébként is kitűnő tanárok, tudósok azon generációja tanított, amely a tudományos eredményeik mellett aktív harci tapasztalatokkal is rendelkezett, hiszen nagyon sokan közülük végigharcolták a második világháborút. Személyiségük, személyes példamutatásuk

nagyban hozzájárult katonává, tisztté, vezetővé válásunkhoz, miközben értelmiségi létünket is formálták. Szakmai oldalról pedig a katonai-szakmai tantárgyak oktatása során kaptunk többletet a harctéri tapasztalataik átadása révén. Ugyancsak nagyon hasznosnak és jól alkalmazhatónak bizonyult későbbi csapatbeosztásaink során a velünk egy időben tanuló magyar tisztektől megszerzett, átvett tapasztalat.

Anélkül, hogy hosszán dicsérném a csoportunkat, annyit azért megemlítek: tizenegyünk-ből heten kitüntetéses oklevéllel, a hétből egy fő pedig Arany Éremmel (valamennyi vizsgáját jeles eredménnyel abszolválva) fejezte be tanulmányait. Őket végzés után főhadnagyként avatták tisztté.

Hét évvel a végzést követően volt szerencsém ugyanebben az intézményben megkezdeni hároméves tudományos továbbképzésemet (aspirantúrámat), és meglepetésemre, a csoport pozitív híre nemcsak a külföldi fakultáson maradt meg, de szerte a tanszékeken, ahol megfordultam, élő volt, még akkor is emlegettek bennünket, és igen nagy elismeréssel szóltak rólunk. Talán nem túlzás leírni, hogy erre nagyon büszke voltam és vagyok.

Későbbi szolgálati éveim alatt sok, hozzánk hasonlóan felvett és különböző fegyvernekhez tartozó akadémiákon végzett társunkkal találkozáskor, az a benyomásom alakult ki, hogy ők is a miénkkel csaknem megegyezően élték meg a kint töltött éveket és értékelték a megszerzett tudást.

A TANULMÁNYOK VÉGE, A SZOLGÁLAT MEGKEZDÉSE

Egyszer minden jó véget ér, így 1977-ben tanulmányainkat sikeresen befejezve hazatértünk, bevonultunk a Karikás Frigyes Katonai Kollégiumba, amelynek hallgatóiként augusztus 20-án, a központi tisztavató ünnepség keretében, a Kossuth téren tisztté avattak bennünket. Ezt követően, szabadságunk letöltése után, megkezdtük szolgálatunkat a repülőcsapatoknál.

Valamennyien végzettségünk szintjének megfelelő, ezredmérnöki beosztást kaptunk a különböző repülőegységeknél, Pápától, Taszáron, Kecskeméten és Szentkirályszabadján át Szolnokig. Egy kis anomália keletkezett azért, minthogy a beiskolázás óta eltelt évek alatt változott a repülőcsapatok aktuális szakmai igénye a betöltetlen beosztások tekintetében. Ennek következtében szükség volt a személyügyi szervek találékonyságára ahhoz, hogy minden a helyére kerüljön. Ez azonban mindössze két főt érintett. Egy fő a mi csoportunkból papíron fegyvermérnöki beosztásba került, ám gyakorlatilag az üzembentartó mérnöki beosztást töltötte be, noha fedélzeti elektromos berendezések és rendszerek szakon végzett. Egy kollégánk pedig, aki az utánunk két évvel kikerkező tiszti csoport tagja volt, és a képzési forma négyévesre változása okán más évfolyamon, de velünk egy időben végzett, papíron az ezred üzembentartó mérnöki beosztásába került, miközben valójában a Kilián György Repülő Műszaki Főiskola Repülő Sárkány-hajtómű Tanszékén kezdett el tanítani. Néhány hónap elteltével annyi megoldás született, hogy mindketten a tényleges beosztásuk betöltésére szóló parancs alapján folytatták a szolgálatot, de az, hogy a villamosmérnöki végzettségű tiszt gépészmérnöki beosztásban szolgált tovább, nem változott.

REPÜLŐMÉRNÖKI PÁLYAFUTÁSUNKRÓL

Az akkor szokásos „pályamodell” szerint, közel azonos módon indult tehát pályafutásunk. Ez azonban nem tartott sokáig. Néhány éven belül nagy eltérések mutatkoztak, szétszóródtunk a „szélrózsza” minden irányába. Voltak, akiknél ez csak fizikai térben értendő, egyik ezredtől a másikhoz helyezték át őket, de voltak olyanok is, akiknek gyökeresen megváltozott az életük.

Ketten közülünk (elsősorban családi okok miatt) nyugállományba helyezésükig csapatgazdálkodásban szolgáltak, igen nagy elismertséggel végezve tevékenységüket. Ők azon mérnöktisztek közé tartoztak, akik aktívan részt vettek az új típusok rendszerbe állításában. Felkészítették fiatalabb kollégáikat az ismeretlen technikai eszközök üzemben tartására. Szakmai tudásukat és nyelvismeretüket kamatoztatva jóval a hivatalos, magyar nyelvű dokumentáció megérkezése előtt már megkezdték a műszaki állomány elméleti és gyakorlati felkészítését az átképző tanfolyamokon szerzett tudásuk és az orosz nyelvű dokumentáció alapján. Tevékenységük nyoma valamennyi megmaradt repülőalakulatnál a mai napig fennmaradt.

Hárman közülünk, követve az abban az időben általánosnak tekinthető pályáivet, az ezredtől a magasabbegységekhez, majd pedig a haderőnemi vezető szervekhez kerültek, egyre magasabb mérnöktiszti beosztásokba. Katonai-szakmai előrehaladásuk során már-már pályamódosításnak is tekinthető átképzést kellett néhányuknak végrehajtani. Erre jó példa az, amikor az anyagi-technikai szakterületet átszervezték. Ennek következtében a repülőszakanyag-ellátás területén szolgáló mérnöktiszteknek igen komoly közgazdasági ismeretekre kellett szert tenniük feladataik elvégzése érdekében. Az az egykori évfolyamtársunk, akinek ez a sors jutott, ezen a területen is kitűnő munkát végzett nyugállományba helyezéséig. Magát az egész logisztikai területet, benne a mérnök-műszaki szolgálatot, ahová a szakterületet felügyelő repülőmérnökök kerültek szakmai pályafutásuk csúcán, szintén folyamatosan átszervezték, mindegyikük állandó önképzésre kényszerült. Ennek során elsősorban szervezési-vezetői ismereteiket, más szakágakkal történő együttműködési készségüket kellett fejleszteni. Eközben természetesen az alapvető szakmai irányítói feladataikat is végezniük kellett, egyre romló körülmények között. Két évfolyamtársunk ezen a területen szolgált mindaddig, amíg a folyamatos leépítések ezt lehetetlenné nem tették. Egyikük ezt követően nyugdíjba vonult, de szakértelmére még sok éven át igényt tartott a szakma. Másikuk NATO-beosztásba kerülve külszolgálatot teljesített, komoly elismerés mellett. Az már „természetes”, hogy ez csak úgy történhetett, hogy időközben megtanult angolul és részt vett a különböző hazai és nemzetközi átképzéseken.

Egy társunk a csapatszintű beosztásból a Haditechnikai Intézetbe (Hivatalba) került, és nyugállományba helyezéseig szakterületén dolgozott, általános elismertségnek örvendő.

Négyen közülünk az ezredmérnöki beosztásukból a Katonai Felderítő Hivatal állományába kerültek, és ott folytatták szolgálatukat, melynek során ugyancsak kiemelkedő eredményeket értek el.

Egy fő közülünk (jelen sorok írója) néhány év csapatszolgálatot követően átkerült a Kilián György Repülő Műszaki Főiskola Repülő Szakág Szaktanszékére oktatói beosztásba. Tanári munkája során tudományos fokozatot szerzett és tanszékvezető főiskolai tanári beosztásig „jutott”. Ezután került a HM illetékes főosztályára, ahol a „szamárlétrát” megjárva főosztályvezetői beosztást ért el. Ezt követően nyugállományba vonulásáig külszolgálatot teljesített. Ha másban nem, akkor talán egykori tanítványai révén hagyott valami nyomot maga után aktív pályafutása befejeztével.

A folyamatos átszervezések senkit nem kerülhettek el, így nem mindannyian szolgálhatunk, mint fentebb említettem, a szolgálat felső korhatáráig. Sőt voltak közülünk, akik pályát módosítottak, és jóval a nyugdíjkorhatár előtt leszereltek, új, civil egzisztenciát teremtettek. Nem is akármilyet. Egyikük nagy nemzetközi vállalat felső menedzsmentjének tagja lett, míg másikuk sikeres céget felépítő vállalkozó. Megállták tehát helyüket egy teljesen új, a felkészítésünkhöz képest „idegen” környezetben is.

Úgy érzem, hogy a fentiek alapján nem túlzás azt írni: bármerre is vetett bennünket a katonasors, jól kamatoztattuk azokat az ismereteket, erkölcsi és emberi tulajdonságokat,

amelyek „induló készletét” egykori akadémiánkról hoztuk. Több évtizedes katonai szolgálatunk alatt mindenütt tudásunk legjavát adva igyekeztünk szolgálni hazánkat, haderőnket. Úgy vélem, büszkén vállalhatjuk, hogy részesei voltunk egy olyan képzési formának, ami 1990–1991-ben történt megszűnéséig a légierő és a szárazföldi haderő akadémiai (egyetemi) végzettségű mérnöktiszti utánpótlásának jó részét biztosította.

MIÉRT „ELFELEDETT” A KÉPZÉSI FORMA?

Nos, egyrészt ez annak szól, hogy a Karikás Frigyes Katonai Kollégium mint intézmény jogutóddal szűnt meg ugyan, de olyan mélyen „eltemetődött”, mintha nem is létezett volna. Így azután a mi és minden hozzánk hasonlóan egykoron hallgatói jogállású katonaszemélyek „nyoma” sem nagyon maradt fenn a jogutód szervezetnél (jelenleg tudomásom szerint a Nemzeti Közszolgálati Egyetem, illetve annak Hadtudományi és Honvédtisztképző Kara). Még olyan csekély mértékben sem, mint azon társainké, akik hivatásos tiszti állományban végezték tanulmányaikat ugyanazon szovjet akadémiákon, mint mi, és így nevük, minthogy a Zrínyi állományába tartoztak, legalább a dicsőségfalon ott van, ha kitüntetéses oklevéllel végeztek.

Talán ennek kapcsán említést érdemel, hogy 1993-at követően, amikor az egykori magyar tisztképző intézmények (Ludovika, Bolyai János Honvéd Műszaki Akadémia, a kassai Horthy Miklós/István Repülő Akadémia) jogutódlása hivatalosan megoldódott, a létező jogutód katonai felsőoktatási intézmények azonnal igyekeztek pótolni az „elmaradást”, erkölcsi téren legalább. Ennek egyik jele az volt például, hogy Szolnokon, a főiskolán átadták az 1942/43-ban végzett, még élő kassai repülőtisztoknak az Arany Oklevelet, lévén ötven év telt el avatásuk óta. Tudom, hogy ez egy gesztus volt, nem több, de jelezte azoknak az egykori repülőtisztoknak, hogy hosszan hallgattak ugyan róluk, de el nem felejtették őket.

Lehet, hogy csak én nem tudom, de úgy tűnik, hogy egyetlen egykoron szovjet katonai felsőoktatási intézményben végzett tiszt sem kapott Magyarországon, a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen (a Zrínyi Miklós Katonai Akadémia és a három egykori katonai főiskola, továbbá a Karikás Katonai Kollégium jogutódjától) a végzésük 50. évfordulóján Arany Oklevelet. Lehet, hogy ennek nem az egyetem „feledékenysége” az oka, hanem az, hogy sokan az egykor végzettek közül nem tudják: ezt nekik kell kérniük az egyetemtől, jó időben, megadva elérhetőségeiket is a kérelemben. Sokat segít az egyetemnek, ha a kérelmezők egyúttal megküldik hallgatótársaik névsorát is, ha tehetik.

Azt is tudom, hogy az emlékoklevelet általános esetben az eredeti oklevelet kibocsátó egyetem adományozza; az egyetemi oklevelet a Szovjetunióban kapták azok is, akik papíron a Zrínyi, és azok is, akik a Karikás Frigyes Katonai Kollégium állományába tartoztak, nemegyszer olyan szovjet katonai felsőoktatási intézményekben, amelyek már talán meg is szűntek, hiszen ott is nagy átalakulások mentek végbe. Egyébiránt, majdnem ez történt a mi akadémiánkkal is. Az egykori Zsukovszkij Katonai Repülőmérnöki Akadémiát először összevonták a légierő parancsnokképző akadémiajával, a Gagarin Katonai Repülő Akadémiával, majd jogutódlással az egész intézményt áttelepítették Voronyezsbe. Nem hivatalos információim szerint még most sem heverte ki teljesen ezt az átalakítást az intézmény. Ez ideig távolról sem vívta ki ugyanazt a helyet magának az orosz felsőoktatási és kutató intézmények között, mint amely helyen a jogelőd akadémiai voltak.

Ki tudja, lehet, hogy ennek a kitüntető jubileumi emlékoklevélnek az átadása egyébként is „hungarikum”, így talán nem is várható el az ilyen irányú gondoskodás az egykori külföldi intézményekben tanult hallgatókról a mai jogutód egyetemtől. Ennek ellenére, reményeim

szerint egyetlen kérelem sem marad kedvező elbírálás nélkül, így senki nem érzi majd úgy, hogy „elfeledett képzési formában” végezte tanulmányait.

*

Ötven évvel ezelőtt, 1967 őszén, a szokásos iskolai tanévkezdéskor három új katonai intézmény is megkezdte működését Magyarországon. Mindhárom tanintézet rendeltetése volt, hogy a tiszti alapképzést minőségileg magasabb szintre emelve biztosítsák a tiszti utánpótlást a korábbiaknál szélesebb szakterületi és teljesebb kompetenciaszint garantálásával.

A Kossuth Lajos Katonai Főiskola (Szentendre), a Zalka Máté (később Bolyai János) Katonai Műszaki Főiskola (Budapest), valamint a Kilián György Repülő Műszaki (később MH Szolnoki Repülő-tiszti) Főiskola (Szolnok) létrehozásával évtizedekre biztosított minőségi változás állt be a honvédség tiszti utánpótlásának folyamatában.

A hazai bázisú, immár főiskolai szintű, tiszti utánpótlás képzése mellett a 20. század második felében fontos szerep jutott a Varsó Szerződés más országaiban, így Csehszlovákiában, Lengyelországban és a Szovjetunióban folytatott katonai főiskolai, illetve egyetemi szintű tisztképzésnek is. Ezen országokban tanuló tisztjelölt hallgatók, valamint tisztek a Karikás Frigyes Katonai Kollégium állományába tartoztak, s erről szólnak dr. Horváth János ny. ezredes fentebb olvasható tanulmányának sorai.

A Honvéd Vezérkar főnökének kezdeményezésére, a Zrínyi Kiadó gondozásában három, tudományos igényességgel és ismeretterjesztési céllal megírt kötet látott napvilágot a fél évszázados jubileumra:

M. Szabó Miklós: *A Kossuth Lajos Katonai Főiskola története, 1967–1996*

Fekete István – M. Szabó Miklós: *A katonai repülőszakember-képzés Szolnokon, 1967–1996*

Fekete László – M. Szabó Miklós: *A katonai műszaki főiskola története, 1967–1999*

Reméljük, hogy a három katonai főiskola megalakításának 50. évfordulójára 2017 szeptemberében emlékezők örömmel lapozgatják majd a fentebb nevesített, illusztrációkkal gazdagon ellátott három kötetet, továbbá érdekes és fontos információkhoz jutnak Horváth János ezredesnek a „Karikásról” megjelent visszaemlékezéséből.

A Szerkesztőbizottság